

виконання вимог законодавства щодо інтеграції медичної та фармацевтичної допомоги, напрями функціонування та розвитку методології фармацевтичної інформатики: сучасні методи визначення потреби спеціалістів охорони здоров'я в актуальній семантичній (науково-обґрунтованій) інформації про лікарські засоби; опрацювання та розвиток фармацевтичних інформаційно-пошукових мов; створення фармацевтичних інформаційно-пошукових систем, побудова комп'ютерних фармацевтичних баз даних та комп'ютерних фармацевтичних баз знань; розвиток методології інформатизації рецептурного обігу; формування сучасної системи фармацевтичної інформації.

Встановлено, що впроваджена у закладах вищої освіти України нова комплексна наукова дисципліна «Фармацевтична інформатика» спроможна ефективно інтегрувати актуальні питання медичної та фармацевтичної теорії і практики в системі охорони здоров'я. Важливим напрямом реалізації процесу інтеграції медичної та фармацевтичної допомоги є створення та використання в системі охорони здоров'я комп'ютерних фармацевтичних баз знань.

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕПОЗИТАРІЮ ЯК КОМПОНЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФАРМАЦІЇ

Гавриш Н.Б., Волкова А.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Вступ. Загально визнаним є той факт, наукова діяльність є невід'ємним складником діяльності закладу вищої освіти (ЗВО), що пояснює взаємозв'язок розвитку концепцій «відкрита освіта» та «відкрита наука». Відкрита наука – це підхід, що базується на загальній доступності результатів досліджень та нових способах поширення інформації з використанням сучасних цифрових сервісів.

Оперативний і відкритий доступ до наукової інформації є важливою умовою проведення досліджень, стимулювання інновацій, спрямованих на розповсюдження знань. І інституційні репозитарії активно сприяють цьому.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану розвитку інституційних репозитаріїв як складової інформаційного забезпечення наукової діяльності у фармацевтичному секторі охорони здоров'я.

Матеріали та методи. У дослідженні використано контент-аналіз, порівняння (для багатоаспектної характеристики інформаційних ресурсів) та метод опитування.

Результати дослідження. Встановлено, що інституційні репозитарії ЗВО, наукових установ, а також Національний репозитарій академічних текстів України (НРАТ) покликані забезпечити відкритий доступ до наукової інформації. Їх успішний розвиток є важливою запорукою здійснення дослідницької діяльності, широкого ознайомлення суспільства з досягненнями науки. За даними реєстру DOAR (станом на грудень 2022 р.) констатовано, що у світі створено 3996 репозитаріїв, з них 110 представлено Україною. У світовому рейтингу наша країна займає 15 сходинку.

Проаналізувавши сучасний стан наповнення електронними ресурсами НРАТ, встановлено, що наразі в його колекціях доступний науковцям 333 931 електронний документ. Із них: 107,9 тис. у формі повних текстів звітів про наукові дослідження, 108,4 тис. дисертацій у комплекті з авторефератами.

У результаті моніторингу сайтів медичних/фармацевтичних ЗВО на предмет наявності в них репозитаріїв, встановлено, що інтелектуальні фонди відкритого доступу створені в 12 університетах (НФаУ, ХНМУ, БДМУ, НМАПО ім. П. Л. Шупика, НМУ ім. О. Богомольця, ОНМУ, ЛНМУ ім. Д. Галицького, ТДМУ ім. І. Горбачевського, ЗДМФУ, ПДМУ, ВНМУ ім. М. Пирогова, Дніпровської медичної академії). Зазначимо, що станом на квітень 2023 р. сукупна кількість документів медико-фармацевтичної тематики у репозитаріях вищезазначених ЗВО становить понад 143 000 електронних документів (статей,

монографій, дисертацій, патентів, звіти про науково-дослідну роботу, матеріалів конференцій та ін.).

Національний фармацевтичний університет (НФаУ) один із перших серед медичних ЗВО став активним учасником процесів відкритої електронної комунікації. У 2011 р. створено Електронний Архів університету (Electronic Archive of National University of Pharmacy – eaNUPh). Наразі цей ресурс активно розвивається, про що свідчить динаміка наповнення електронними документами (рис.1).

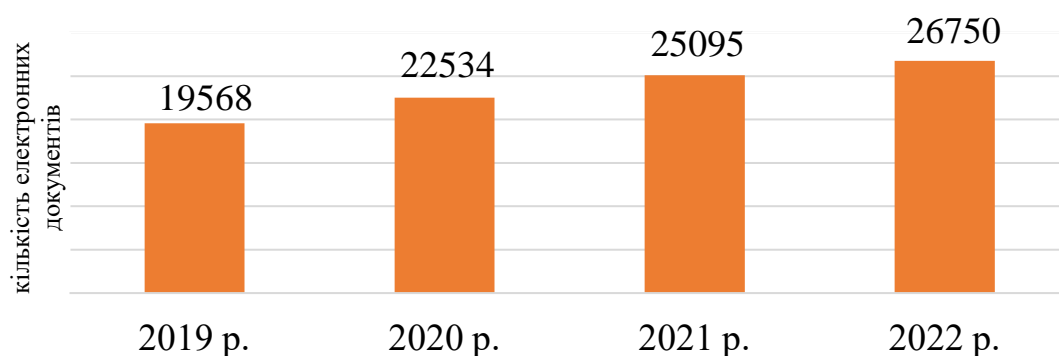

Рис. 1. Динаміка кількості електронних документів в електронному архіві НФаУ

Затребуваність цього інформаційного ресурсу галузевої інформації підтверджує динаміка кількості звернень до електронних документів за 4 роки (рис. 2). Навіть у воєнний час, у 2022 р. було зафіксовано 176 624 звернень до eaNUPh.

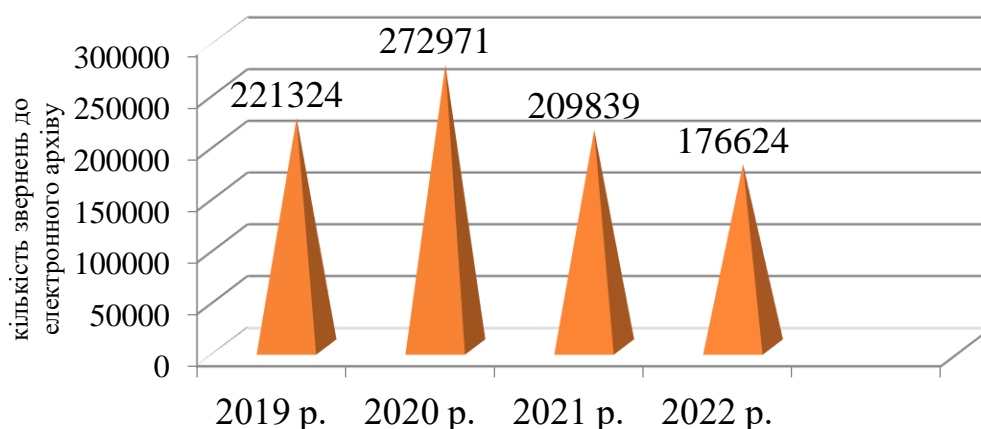

Рис. 2. Динаміка кількості звернень до електронного архіву НФаУ

На наступному етапі нашого дослідження, проаналізовано результати опитування здобувачів НФаУ стосовно вибору цифрових інструментів для доступу до наукової фармацевтичної інформації. До опитування долучились здобувачі третього освітньо-наукового рівня 1-4 курсів спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», кваліфікація доктор філософії, які виконують наукові дослідження у НФаУ (м. Харків).

Встановлено, що 98,3% респондентів стверджують про прихильне ставлення до Відкритого доступу та Відкритої науки загалом. 75% опитаних систематично користуються репозитарієм, що свідчить про його затребуваність, а 43% аспірантів мають власні наукові публікації у складі колекції eaNUPh.

Встановлено, що науковці все більше стають зацікавленими у самоархівуванні своїх наукових праць, оскільки це скорочує час від моменту розміщення публікацій до моменту їх цитування, що впливає на рейтинг як самого науковця в академічному середовищі, так і сприяє зростанню рейтингу ЗВО.

Висновок. Таким чином, можна зазначити, що модель відкритого доступу та організація вітчизняних наукових інформаційних ресурсів, зокрема інституційних репозитаріїв, сприяють удосконаленню системи фармацевтичної інформації і реалізації науковцями релевантної стратегії інформаційного пошуку при виконанні наукових досліджень.

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПРОСУВАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Гладкова О.В., Бакал Ю.П.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
olgladkova25@gmail.com

Вступ. Основними цінностями суспільства є життя і здоров'я людини. Тому охорона здоров'я – це одна із соціально значущих сфер життєдіяльності людини. На ринку відбувається посилення конкуренції та боротьби за кожного